

[Evald Christensen.]

som det også er tilsagt af de ærede medlemmer hr. Erik Eriksen og hr. Peder Jakobsen.

Hans Pinstrup: Den, der har deltaget i lovgivningsarbejdet i en årrække, vil have gjort den erfaring, at kønne ord og forhåbninger udtalt ved en lovs behandling og vedtagelse ofte ingen forbindelse har fået med virkeligheden, med administrationen og den brug, der er gjort af vedkommende lov; endvidere at det afgørende for at bedømme en lovs anvendelse vil være, om den er formuleret så klart, at fortolkninger ikke er mulige. Det sidste er i hvert fald ikke tilfældet med loven om landbrugsejendomme, og man gør klogt i ikke på forhånd at udtale sig om, hvad denne lov ikke kan anvendes til. Således som den i dag foreligger til behandling efter vedtagelsen i landstinget, er den ikke væsensforskellig fra forslaget, som det i sidste samling blev vedtaget med knebet flertal her i folketinget, og forsåvidt kunne jeg nøjes med at henvise til mine udtalelser ved lovforslagets behandling sidste år, men jeg finder det dog rigtigst nærmere at begrunde min stilling.

Som lovforslaget nu er formet i og vedtaget af landstinget, er det en stor sejr for landbrugsminister Børding og for andre tilhængere af ekspropriation af jord og ejendomme. De lempelser, der er gennemført i landstinget, er utvivlsomt det mindstemål, der var nødvendigt, for at denne lov overhovedet kunne administreres. Hovedlinien i forslaget er uændret: tvangsafståelse af jord eller ejendomme til en af statens jordlovsudvalg fastsat pris; det er realiteten i lovforslaget.

§§ 9 og 11 fastsætter tvungen afståelse af mindst 20 pct. af arealet til en købesum, hvorom der skal opnås enighed med statens jordlovsudvalg, og godkendelse af landbrugsministeriet som betingelse for erhvervelse eller overdragelse. I så henseende er bestemmelserne klare nok, og det er jo ganske urigtigt, at disse bestemmelser ikke berører de nuværende ejere. Ved sygdom, dødsfald eller anden foranledning til overdragelse virker de i deres fulde omfang.

Det drejer sig altså klart og oplagt om en ekspropriationslovgivning, og loven er, som den er formet, politisk og ikke sagligt betonet. Sagligt, med hensyn til fremskaffelse af jord til udstykning og tillægsjord til mindre brug, er forholdet jo dette, at der er vedtaget en lov, der giver statens jordlovsudvalg forkøbsret til alle ejendomme over 35 000 kr.s grundbeløb uden undtagelse og til alle arealer uanset ejendomsstørrelse, der

egner sig til tillægsjord, når de udbydes til frit salg, mod at betale dagens pris. Denne lovgivning med dens meget indgribende bestemmelser blev enstemmigt vedtaget i rigsdagen, fordi alle partier ønskede en løsning af disse vigtige spørgsmål. Enigheden opnåedes på det grundlag, at der med hensyn til jordlovsudvalgets forkøbsret sikredes alle jordbrugere ens behandling, hvad der måtte lægges megen vægt på, og ved overdragelse af jord og ejendomme til jordlovsudvalget fuld erstatning. Endelig var grundlaget for enighed om denne lovgivning skabt derigennem, at de af landbrugsministeren foreslåede ekspropriationsbestemmelser bortfaldt.

Efter udstykningslovens vedtagelse er det sagligt urigtigt og imod alle forudsætninger at ville gøre loven om landbrugsejendomme, der jo havde til formål at hindre ulovlig samdrift og nedlæggelse af bestående brug, til en ny udstykningslov ved indsættelse af de ekspropriationsbestemmelser, som man frafaldt for at opnå tilslutning til selve udstykningsloven. En sådan handling tjener bl. a. det politiske formål: undergravning af ejendomsretten. Ifølge udstykningsloven får statens jordlovsudvalg tilbud på alle ejendomme over 35 000 kr.s grundbeløb, der udbydes til frit salg. Statistikken viser, at i gennemsnit blev der i tiåret 1937—46 årligt i fri handel solgt 20 gårde med mellem 12 og 20 tdr. hartkorn og 17 godser over 20 tdr. hartkorn. Er der nogen, der tror, at jordlovsudvalget kan magte en sådan udstykning ved siden af den jord, det i forvejen ejer, og de mange andre ejendomme, jordlovsudvalget får tilbud på, nemlig alle ejendomme med over 35 000 kr.s grundbeløb? Det vil være ugørligt, og den agitation, der føres om, at de større gårde aldrig kommer i handelen, er ifølge statistikken urigtig. Af de største gårde over 20 tdr. hartkorn androg familiesalgene i den nævnte 10 års periode kun 28,7 pct., medens familiesalgene for gårde på mellem 12 og 20 tdr. hartkorn var 43,5 pct., for bøndergårdene 48 pct.; af de mindre ejendomme androg familiesalgene kun ca. 34 pct. Vel er det muligt, at der kan nævnes større gårde og bøndergårde, der holder længere som familieejendomme end andre, men det kan jo kun være heldigt; det var ikke gørligt at tage det hele på een gang. Vi kender alle livets lov; før eller senere kommer også her skiftet. Hvor mange af de stærke slægter, der sad rundt om på de store gårde, er ikke nu borte og gårdene udstykkede?

Udstykningsloven giver mere jord til udstykning, end jordlovsudvalget magter,